GAZETA KRAKOWSKA

Nro. 80.

W NIEDZIELĘ DNIA 9. PAŹDZIERNIKA 1796.

Z Wiednia 1. Października.

Na dniu 29 p. m. wyszedł tu następuiący 24 nadzwyczayny dodatek do Wiedeńskiey Gazety do Nru 78.

Arcy Xżę Karol donosi pod d. 21. Września z Walderoth, iż po szczęśliwem oswobodzeniu fortecy Ehrenbreitstein armia nieprzestaie iak nayżywiey dalszych swych korzyści na nieprzyiacielu popierać. — Nieprzyiacielski jenerał Jourdan ściągnął do siebie na Hachenburg swoie dywizye z Wetzlar i Giessen, i zdawał się chcieć swoie siły do Altenburg zgromadzić i tam nowego attaku oczekiwać. Jenerał Marceau stanął z tylną strażą na wzgorkach Freyling dla okrycia marszu nieprzyiacielskiey armii. F.M.L. Hocze attakował go przednią strażą naszey armii, i przymusił do ustąpienia; wspomniony jenerał Marceau, odważył się nas ieszcze iazdą attakować, ale został przez regiment Blankensteina, Barco i Latour odpartym. Strata nieprzyiaciela była w tey potyczce wielka; sam jenerał Marceau został śmiertelnie raniony i na placu bitwy od nieprzyiaciela zostawiony, który na drugi dzień na swoie rany umarł i adiutant iego złapany. Smierć tego jenerała, w którym jenerał Jourdan całe swoie zaufanie położył i prawem skrzydłem iego armii kommenderował, pogrążyła nieprzyiacielskie woyska w nay większym smutku i zdaie się iż ta potyczka ostudziła w nich zupełnie meztwo; cofnęły się daley spieszno. Nasza przednia straż stanęła przy Weyerbusz, a forpoczty swoie posunęła ku Kirchnip. — D. 20 pomknął się Arcy Xżę Jmć z swoią armią do Walderoth; F. M. L. Kray poszedł z prawem skrzydłem na Hachenburg ku Sieg, a z lewem stanął jenerał Mylius przy Neustadt. Nieprzyiaciel wysłał oddział woyska do Siegen, za którem oddział naszych letkich woysk poszedł. — Przy odeyściu tego rapportu, odebrał Arcy Xżę Jmć wiadomość, iż nieprzyiaciel całkiem za Sieg przeszedł, i cofnął się częścią na Bonn za Ren, częścią też ku Düsseldorf.

Z Paryża 15. Września.

Wiemy teraz iż podczas ostatniego spisku przeciwko obozowi pod Grenelle, rozdawano między wielu tuteyszych wyrobnikow pieniądze płacono im po 4 liw: na dzień, i oprocz tego dawano im pieniądze na piiatyki po gospodach. Tuteysze pisma mowią, iż partya Orleańska iest na czele teraźnieyszych fakcyy, i resztę nieukontentowanych, iako to członki bywszych rewolucyynych wydziałow, deputowanych bywszey konwencyi, ktorzy niezostali nazad obrani &c. na swoię stronę przeciągła. Z kąd te pieniądze pochodzą, ktorych fakcyoniści używaią, otym bardzo wiele tu mowią. Przedwczorem w nocy tentowali złapani w obozie pod Grenelle 132 buntownikow, wymknąć się z więzienia Temple, ale im się nieudało. Tu w Paryżu były wielu depu-

Gggg

towanych domy poznaczone, ktore miały bydź zrabowane i mieszkańcy ich pomordowani. Od przedwczoraysza rozbito w ogrodzie Templu namioty, w ktorych 3 woyskowe kommifsye, co buntownikow przeciwko obozowi pod Grenelle sądzą, swoie sefsye odprawuią. Ci protestowali się prawda przeciwko woyskowemu sądowi, ponieważ większa ich część nie była z bronią w ręku złapana; ale ich protestacya nie będzie zapewne nic znaczyć, kiedy ich rząd za zbroynych buntownikow deklarował. Kommifsye woyskowe ciągną też swoie sefsye wciąż, i liczba słuchaczow iest nadzwyczay wielka. Wczoray aresztowano tu znowu przy rewidowaniu domow, podczas ktorego po roztawiano na rogach każdey ulicy i przy rogatkach znaczne warty, bardzo wiele osob. Freron i iakobin Mehée oddalili się ztąd; ostatniego zapieczętowano papiery. Chretien, sekretarz Droueta i Bertrand, bywszy prezydent w Lyonie znayduią się w liczbie aresztowanych. Żeby spolnicy Droueta z Vendome nieuciekli, lub niebyli wyprowadzeni poiechał tam minister wewnętrzny dla uczynienia rozporządzeń ostrożności. Nawet i znanemu Xciu Karolowi Hefs, zarzucaią tuteysze pisma rożne rzeczy. Gdy buntownicy pod Grenelle niebyli wszyscy pobici, tylko powiększey części rozproszeni, grożą tu znowu nowemi rozruchami. Przedwczorem wieczor pokazały się znowu wielkie kupienia; słyszano między niemi wiele głosow: "Musiemy się w całey mafsie podnieść! — Znany jenerał Rofsignol, ktory także przeciwko obozowi pod Grenelle dowodził, uciekł, a Mamin, syn prokuratora z Bordeaux, ktory zamordował Xżną Lamballe d. 2 Września, i do tego spisku także należał, nie iest ieszcze złapany.

Rząd nasz stara się teraz wszystkiemi sposobami iak naywiecey maytkow zebrać, i wyszły przeciwko tym wszystkim, ktorzy do marynarstwa należą, a wymykaią się od służby nayostrzeysze rozkazy. — Wczoray dawano za 100 liwr: w mandatach 4 liwr: 15 S. gotowych pieniędzy. — W Hiszpanskich portach za aresztowano wszelką własność Anglikow. — Podług wiadomosci z Nant pod d. 8 t. m. miała wniść eskadra admirała Richerego w 4 liniowe okręty do Brest. — Stosownie do oznaymienia ministra morskiego, zdobyliśmy znowu 6 na Anglikach okrętow; ieden z nich, ktory z Lewanty szedł miał za 100,000 piastrow ładunku. Oprocz tego przyprowadzono ieden Portugalski okręt, który miał 500,000 funtow kawy, kakao i skrzynkę piastrow ładunku.

Z Paryża d. 17 Września.

Odmiana kommendy iuż iest udecydowana: Jourdan bierze kommendę nad połnocną armią, a Beurnonville nad armią Sambry i Mozy po Jourdanie.

List kommifsarza Hausmann do dyrektoryatu, z głowney kwatery Augszpurga d. 23 fruktidor (9 września.)

Obywatele Dyrektorowie! Głowna kwatera armii Renu i Mozelli opuściła dziś Augszpurg i poszła na przod do Schrobenhausen. W tym momencie przyprowadzono tu 600 niewolnika. Jenerał Lambert został pod czas rekognoskowania zabitym. Pozdrowienie i Szacunek.

Podpisano *Hausmann.*

Od armii Sambry i Mozy, d. 24 fruktidor (10 września.)

Obywatele Dyrektorowie! Mam honor wam donieść iz wczoray wieczor stanęła armia nad Laną za Wetzlar. Z tey przyczyny wysłałem zmaiacemi pod sobą dywizyami jenerała Bernadotte do Limburga, gdzie się ma złączyć z tym korpusem, które jenerał Marceau cofnąwszy się zostawił. Od potyczki pod d. 3 cofa się armia wciąż; chociaż nieprzyiacielska armia idzie zaraz za nami, to niebyliśmy w marszu tylko od kupy husarow i zbroynych chłopow napastowani, którzy nam chcieli po kilka razy artylleryą zabrać.

Podpisano *Jourdan.*

Oto iest traktat zaczepnego i odpornego alliansu między Francyą i Hiszpanią zawartego.

Dyrektoryat wykonawczy rzeczypospolitey Francuzkiey, i J. Katolicko K. M. Krol Hiszpański, zagrzani rownym życze-

niem po zawartym szczęśliwie d. 4 termidor 3go roku rzeczypol. (22. lipca 1795) między Francyą i Hiszpanią traktacie pokoiu w Bazylei, do spoienia ściśley związkow przyiaźni i dobrego porozumienia, umyślili zawrzeć z sobą dla wspolney obrony i interefsu obydwoch narodow, traktat zaczepnego i odpornego alliansu; zlecili tę ważną negocyacyą i upoważnieli do tego: Dyrektoryat Francuzki obywatela Dominika Katarzyna Perignow, jenerała dywizyy nego rzeczypospolitey i iey ambafsadora przy dworze Hiszpańskim; J. K. M. Król Hiszpański J. O. don Manuel de Godoi i Alvares de Faria &c. Xięcia Pokoiu (Alcudia) wielkiego Hiszpanii pierwszey klafsy, kawalera złotego Runa, pierwszego sekretarza stanu, sekretarza Królowey, naywyższego dozorcy poczt, jenerała kapitana &c. &c. &c., ktorzy po zamianie swych pełnomocnictw, ugodzili się na artykuły następuiace:

Art. 1. Ma na zawsze trwać zaczepny i odporny allians między rzeczapospolitą Francuzką i Królem Jmć Hiszpańskim.

Art. 2. Obie kontraktuiące strony gwarantuią sobie iak naysólenniey i nayrzetelniey bez żadney nigdzie kondycyi lub wyiątku wszystkie kraie, ziemie, wyspy i fortece, które posiadaia i posiadać będą; i gdyby ktora z nich na potym, pod iakimkolwiek bądź pozorem zagrożona lub attakowana była, tedy przyrzeka i obowięzuie się druga, naypierwey wesprzyć tę, swemi *bonis officiis*, potym zarekwirowane posiłki, ktore w poniższych artykułach ułożone są, dostawić.

Art: 3. W przeciagu 3 miesięcy od zaszłey rekwizycyi, ma zarekwirowane mocarstwo, dla rekwiruiącego w gotowości trzymać: 15 liniowych okrętow, między ktoremi ma bydź 3 o 3 piętrach, czyli 80 armatach, a 12 od 70 do 72 armat, 6 fregat stosowney do liniowych okrętow wielkości i 4 korwety; wszystkie uzbroiooe, w żywności na 6 mieszecy opatrone, na cały rok wyprawione. Ta siła ma się w tym porcie zgromadzić, ktory iey rekwiruiące mocarstwo wyznaczy.

Art: 4 W przypadku gdyby rekwiruiące mocarstwo niezadało dla przyspieszenia nieprzyiacielskich krokow tylko połowę tey siły, tedy może drugiey połowy w ciągu kampanii zażądać, ktora iey w przepisanym wyżey czasie będzie dostawiona; czas ten zaczena się od nowey rekwizycyi.

Art: 5. Zarekwirowane mocarstwo, ma rownie na żądanie rekwiruiącego, w przeciagu 3 miesięcy od zaszłey rekwizycyi trzymać w pogotowiu 18,000 piechoty, 6000 iazdy i stosowną do tego artylleryą, żeby ich można sposobem łatwem w Europie, lub też na obronę koloniy użyć, ktore kontraktuiace mocarstwa w odnodze Mexykańkiego morza posiadaią.

Art: 6. Rekwiruiace mocarstwo ma mieć wolność wysłania iednego lub więcey kommifsarzy, dla przekonania się, ieżeli zarekwirowane mocarstwo iest iuż w stanie do rozpoczęcia z umowioną siłą tak lądową iak i morską kampanii.

Art: 7. Ten posiłek ma bydź całkiem pod dyspozycyą rekwiruiącego mocarstwa oddany, ktore go może czy w portach czy na lądzie zarekwirowanego mocarsstwa, lub też do wyprawy, bez żadnego sprawienia się, ani dawania przyczyn, użyć

Art: 8. Zażądanie umowionego w powyższych artykułach posiłku, ktorego iedno mocarstwo od drugiego będzie potrzebować, ma bydź dostatecznym dowodem, iż go potrzebuie, i wkłada na drugie mocarstwo obowiązek, żeby go niewchodząc w zapytanie czyli woyna zaczepna lub odporna iest, trzymało w gotowości i niewymagało żadnego obiasnienia, ktoreby dążyło do niedotrzymania iak nayspieszniey i naydokładniey tego wszystkiego, co iest umowione.

Art: 9. Zażądane woyska i okręty maią bydź w dyspozycyi rekwiruiącego mocarstwa przez cały ciąg woyny i niemogą mu bydź w żadnym sposobie cieżarem. Zarekwirowane mocarstwo ma ich wszędzie, gdzie ich tylko iegn alliant zechce użyć, swoim kosztem utrzymywać, tak iak gdyby ich prosto dla siebie potrzebował.

Art: 10. Zarekwirowane mocarstwo, ma natychmiast, gdyby ktory okręt iego kontyniensu przez przypadek woienny lub morza zaginął, inny na iego mieysce dać; tym samem sposobem ma i poniesioną stratę w woysku, zaraz innym zastąpić.

Art. 11. Gdyby wspomniony posiłek niebył dostateczny, tedy chcą obydwa kontraktuiące mocarstwa naywiększą swoia siłą, iaką tylko mieć mogą, iak na morzu, tak i na lądzie przeciwko nieprzyiacielowi attakuiącego mocarstwa, obrocić. To może iey użyć, czy razem czyniąc, czy też każde z osobna podług umowionego w przod planu.

Art. 12 Umowiony posiłek, ma bydź we wszystkich woynach które tylko kontraktuiące mocarstwa mieć mogą, a nawet i w tych dostawiony, w których zarekwirowana strona niema w prost żadnego interessu, i tylko posiłkowo ma czynić.

Art. 13. W przypadku gdyby obydwa mocarstwa z przyczyny iakiego nieprzyiacielstwa, ktoreby na szkodę obydwoch mocarstw godziło, ze wspolney umowy iednemu lub więcey mocarstwom woynę deklarowały, tedy w powyższych artykułach umowione kondycye niemaią iuż więcey mieysca, i obydwie kontraktuiące strony, są obowiazane przeciwko wspolnemu nieprzyiacielowi swoie całe siły iak na morzu, tak i na lądzie obrocić i plany ułożyć, żeby ich przeciwko ważnym punktom, poiedynczo lub też razem użyć. Obowiazuią się także tym artykułem, iż w podobnych przypadkach, nie będą tylko za iednostayną zgodą negocyacye pokoiu rozpoczynać, i to tak, żeby każda z traktuiących mocarstw, odebrała nalążącą sobie satysfakcyą.

Art. 14. W przypadku gdyby iedno z tych mocarstw nieczyniło tylko posiłkowo, tedy drugie, które było zaczepione może samo o pokoy negocyować, ale w tym sposobie, żeby ztąd żadna szkoda na posiłkowe mocarstwo niewypadła, ale owszem, żeby ile możności były z iego korzyścią. Dla tego, powinno bydź posiłkowe mocarstwo o sposobie, czasie i skutku tych negocyacyy uwiadomione.

Art. 15. Ma bydź nieodwłocznie na słusznych i dla obydwoch ludow pożytecznych zasadach traktat handlowy zewarty, któryby zapewnił obydwom ludom szczególnieysze pierwszeństwo dla ich płodow i rękodzieł w kraiach u swoich aliantow, a przynaymniey, żeby rownych pożytkow z innemi przyiacielskiemi narodami w kraiu doznawali. Obydwa mocarstwa obowiezuią sie odtąd, do odwrocenia i do ziszczenia wspolnie wszystkich krokow, które tylko kray iaki gdzie uczynił, i któreby się teraznieyszem zasadom obydwoch mocarstw sprzeciwiały, i bezpieczeństwo neutralnych bander i winne im uszanowanie naruszały. Obowięzuią się oprocz tego obydwa mocarstwa, przywrocić systema kolonialne Hiszpanii na ten stopień, iaki iest i bydź powinien podług traktatow.

Art. 16 Charakter i iurysdykcya konsulow, ma bydź osobną ugodą uregulowana.

Art. 17. Dla uniknienia wszelkiey kłotni pomiędzy obiema mocarstwy, ugodziły się kontraktuiące strony, iż się nieodwłocznie zatrudnią przez tych samych pełnomocnikow, obiasnieniem, podług instruckcyy, planow, not &c. 7 art. traktatu Bazyleyskiego względem granic.

Art. 18. Ponieważ Anglia iest teraz iedynem mocarstwem do którego Hiszpania rozciąga swoie pretensye, zaczym ninieyszy allans, niebedzie w terazniey szey woynie, tylko przeciwko samey Anglii wykonany, a względem innych mocarstw które są przeciwko rzeczypospolitey uzbroione, zostanie Hiszpania neutralną.

Art. 19 Ratyfikacye ninieyszego traktatu, maią bydź po podpisie ich, w przeciągu iednego miesiaca wymienione. Działo się w St. Jldephonse d. 2. fruktidor (19 sierpnia 1796.

Podpisano *Perignon*
i Principe dela Paz.

Ninieyszy traktat został iuż i od rady starszych d. 12 t.m. ratyfikowanym.

DODATEK DO Nru. 80.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W Niedzielę Dnia 9. Paździérnika 1796.

Z Rzymu d. 30. Sierpnia.

Agent Rzeczypospolitey Francuzkiey Cacault odebrał kuryera od jenerała Buonaparte z zleceniem oznaymienia ministrowi Neapolitańskiemu Panu Acton, że ieżeli woyska Sycyliyskie w krocza do stanu Papiezkiego, przyiacielskiego Francyi, uważać to będzie, iako zerwanie zawiesze nia broni, i poszle część swego woyska na iego obronę. Donosi nawet iż iuż rozkazał 18tu tysięcom do Bononii pośpieszyć. Minister Cacault kommunikował kardynałowi sekretarzowi stanu, notę posłaną w tey mierze do ministra Acton. W przod iednak Neapolitanie w liczbie 3 tysięcy przyśli do Ponto Corvo mieysca iuż w kraiu Papiezkim leżącego. Mowią, iż to iedynie dla zapobieżenia dezercyi stało się, lecz ta wymowka nie iest dostateczną. — Że strony Fronto i Giulia Nuova, woyska ich stoią także na samey granicy, i iest boiażń aby się do Romanii nie posunęły. — Wkrotce spodziewamy się odpowiedzi od dworu Neapolitańskiego maiącey pokoy lub woynę udecydować.

Z Sztokolmu d. 16. Września.

Zapewniaią tu teraz, iż Krol iutro dopiero z Petersburga wyieżdza i d. 30 t m. tu powroci. — Poseł Hiszpański kawaler Aduaga wyiechał ztąd do Hagi iako nominowany pełnomocny minister przy rzeczypospolitey Batawow. Flotta nasza rozłączyła się z Duńskę i spodziewana iest w Karlskronie.

Z Kopenhagi d. 20 Września.

Minister stanu hrabia Bernstorf odebrał w tych dniach, ważne z Londynu depesze. Woyna między Anglią i Hiszpanią iest niezawodna. Rząd nasz ciągłą zawsze neutralność zachowywać będzie.

Z Bonn d. 20. Września.

Wczoray przedpołudniem przybył tu jenerał Beurnonville z kommissarzem Alexander, ktory na mieysce Jouberta przybył. Znayduie się tu teraz bardzo wiele jenerałow, między niemi i Jourdan, Kleber, Marceau i jenerał artylleryi Serreau, ktory na mieysce zabranego jenerała Belmont w Frankonii przybył. Cofanie się na prawem brzegu Renu idzie powoli i w dobrym porządku; większa część woysk Francuzkich stoi idszcze między Sieg i Wied. Tęgie iedno korpus będzie trzymało w Ukerrath forpoczty; wysłano tam ztąd znaczną część chleba. Głowna kwatera iest w Andernach. Bezprzestanku idą tędy wozy i bagaże &c. ku niższemu Renowi.

Z Stutgard d. 20. Września.

Dnia 18 rano o godzinie 4 attakowali Austryacy szańce przy Kehl, ktore od 2 batalionow Arcy Xcia Ferdynanda szturmem zdobyte zostały. O godzinie 7 były iuż wszystkie szańce i sama twierdza w reku z wyciężcow: 1200 nieprzyiaciela było pobitych, ranionycb i 800 ludzi dostało nam się z nich w niewolą. Wszystkie armaty, ammun cya i bagaże dostały się w ręce Austryakow; lecz na nieszczęście pułkownik i maior od Arcy Xcia Ferdynanda, zostali w rozprawie zabici, a żołnierze zatrudniwszy się podziałem zdobyczy; zapomnieli zrucić mostu. Około południa dostawszy Francuzi do 3000 posiłkow, napadli niespodzianie pod obroną armat od Reńskiego brzegu na Austryaków, i opanowali bez wystrzału nawet tę twierdzę; Austryacy, ktorzy nawet tyle czasu niemieli uformować się, musieli to ważne mieysce ze stratą od 300 do 400 ludzi opuścić. Reszta cofnęła się do Blichen, gdzie głowna kwatera stała Mowią za pewną rzecz iż Cesarski jenerał Petrasch, osadził ważny wąwoz Knibis zwany i przesmyki Schwartzwaldes na prawem brzegu Kitzing. Jenerał Moreau ma bydź w wielkich obrotach. D. 6 było ieszcze Kempten iego korpusem osadzone; przyszło tam do małey potyczki, ktora się ze szkodą Francuzow zakończyła. D. 16 i 17 kazał swemu prawemu skrzydłu, ku Szwabmünchen maszerować, zkąd wnoszą iż się chce do Tyrolu, a może i do jeziora Kostnitz zbliżyć. Ze wszystkich okolic tego jeziora wzięli Francuzi wszystkie statki w rekwizycyą, i rozkazali żeby ich pod Bregenz pościągać. Z Konstanz przewieźli swoy lazaret do Stockach, i zaczynaią iuż tam wypróżniac cekhaus. D. 17 osadzili Austryacy Aicha, Friedberg i Landsberg na prawem brzegu Lechu.

Z Bukarestu d. 6. Września.

Wczoray przybyła tu sztafeta z tą ważną wiadomością, iż pomimo spodziewania, został minister zagranicznych wiadomości (Reiseffendi) w Konstantynopolu z swego urzędu złożony. Od objęcia tego ważnego urzędu miał nieograniczony wpływ, i zdanie iego było regułą w politycznych interessach, za ktorym cały Dywan szedł. Jego następca iest ten sam, na ktorego on się mieysca wyniosł. Zmiana iego, pociągła za sobą i upadek pierwszego drogomana Porty i iego brata hospodara Wołoskiego; obydwa byli kreaturami złożonego Reiseffendego. Z nany z swego nieszczęścia Xiąże Ipsilanti, został nazad hospodarem Wołoskim, a iego syn pierwszym drogomanem Porty. Ten wybor J. C. W. został od wszystkich pochwalony, a naywiększe ukontentowanie u ciała dyplomatycznego w Konstantynopolu i u mieszkańcow Wołoszczyzny sprawił. Teraz iesteśmy przekonani, iż się Porta niewda przeciwko nikomu w woynę.

Z Noremberga d 17 Września.

Dnia 12 i 13 poszedł jenerał Desaix, który lewem skrzydłem armii Moreau komenderuie i dotad w Geisenfeld przeciwko jenerałowi Nauendorf stał, po wyżey Donaiu, przeprawiwszy się przy Neuburg wyżey Ingoldstadtu przez tę rzekę w 14 do 15,000 na Eichstädt ku Norembergowi &c. dla uczynienia Arcy Xciu Karolowi z tyłu dywersyi Lecz Jenerał Nauendorf, który go z oka niespuszcza, poszedł zaraz za nim, przeprawił się także d. 13 przy Neustadt niżey Ingoldtstatu za Donav, i rozciągnał się wzdłuż Altmühl ku Eichstädt. Francuzi posuneli się iuż byli d. 14 na Mark Neuslingen i Thalmersfeld do Heldeck; ale gdy widząc iż jenerał Nauendorf za niemi dąży, zwrocili się nazad do Eichstädt i Altmühl. D. 15 miało w tamteyszych okolicach do żwawey potyczki przyyść, któey konca ieszcze niewiemy; ale kanonadę było tu wyraźnie słychać.

Z Hagi d. 20. Września.

Wyszła tu odezwa zgromadzenia zabraniaiąca pozwolonego od Anglikow handlu z rzplią Batawow, ktorey treść iest ta: "Ministerium Angielskie wydało ob-

wieszczenie dozwalaiące wolney żeglugi miedzy wielką Brytanią i Hollandyą, iako też wywozu wszystkich towarow; lecz lud Batawow zna dobrze ten podstęp; i gardzi nim. Nie okazaliżeśmy przed całą Europą w Manifeście d. 2. maia wydanym, zdradzieckie tegoż ministerium postępki? Alboż nie wyraziliśmy, iak po wyiezdzie z kraiu Sztatbudera, zabrało nam więcey iak 100 bogato ładownych kupieckich, i wiele woiennych okrętow, a inne procz tego będące ieszcze na morzu, przez fałszywe pogłoski starało się ściągnać do swoich portow; niektóre nasze osady panowało, i emigrantow przekładaiących dom Oranii nad własną oyczyznę, zasilało pieniedzmi. W krotkości mowiąc, ministerium Angielskie zaprzysieżonym iest nieprzyiacielem Hollandyi. Niech się iednak cieszy rachubą wypadkow z przedsięwziętych przez niego srzodkow pochodzących. Niech sobie podchlebia iż wyczerpane źrzodła skarbu iego napełnią się, albo gdy rzplta. Batawow z wzgardą to przyymie, niezgodę w niey i partye wznieci. Reprezentanci ludu Batawow, są, i będą zawsze wiernemi swemu przeznaczeniu. Nigdy się nie skłonią do krokow, któreby nieprzyiaciołom narodu ich zysk iaki przyniosły, proiektom naymocnieyszey Aliantki szkodziły, i woyne przedłuzały. Lud Angielski chce iuż powstać i przymusić ministerium do przyięcia prędkiego i sprawiedliwego pokoiu. Nayświętszą naszą powinnością iest, unikać wszystkiego, coby oddalać mogło, pokoy tak potrzebny ludowi Batawow, wielkiey iego aliantce i całey ludzkości. Zysk momentalny, małey liczby osob niemoż bydź porownywany z powszechnym szczęściem; to zaś ostatnie, iest hasłem waszym wspoł obywatele. Wiemy dobrze iż ministerium Angielskie cierpi wiele przez niedostatek i małą cyrkulacyą metalowych pieniedzy. Zwycięstwa Francuzow pozamykały Anglikom wiele portow, i do innych ieszcze bez wątpienia przystępu zabronią. Z drugiey strony, zarzucona iest niejako Anglia, rozmaitemi towarami, osobliwie iednak zabranemi naszym wschodnio-Indyiskim okrętom. Poznaycie znaczenie wasze Batawowie! któregoż obywatela serce, wzruszonym nie zostanie? Kiedy pomyśli iż nieprzyiaciel iego oyczyzny, chce mu sprzedawać też same towary, które sobie nayhaniebnieyszym sposobem przywłaszczył. I czyliż się możemy ieszcze choć moment namyślać, aby przeszkodzić tym iego zamiarom, dążącym iedynie do przemiany towarow za nasze pieniądze? do wstrzymania narzekań ludu Angielskiego, przedłużenia woyny i zniechęcenia rzeczypospolitey Francuzkiey, którey Porty, tey wolnosci handlu używać nie maią i t. d.

Już prawie wszystkie woyska Francuzkie wyruszyły z Hollandyi nad Lanę; część nawet naszey armii, ma zaiąć oboz w okolicy Nymwegen dla formowania tylney linii woysk stoiących nad Renem. Jeneral Daendels przybył tu w Sobotę dla zrobienia z naszym rządem układow potrzebnych w tey mierze. Bearnonville z 5cią adiutantami odiechał do Düsseldorf, rozumieią niektórzy, że dla obięcia kommendy nad armiią Sambry i Mozy. Szczupłą zaś resztą woysk tak Francuzkich iak kraiowych, które ieszcze pozostały, zarządza teraz jenerał Dejeun, szef korpusu indzynierow. — Zakaz z naszey strony handlu z Anglią, pozwolonego od niey, ogłoszony iuz wszedzie został.

D O N I E S I E N I E.

J. C. K. Mci Pełnomocna nadworna Kommissya zachodniey Gallicyi podaie każdemu do wiadomości, iż głowna graniczna Komora dotąd w Kościelcu znayduiąca się, do Kwost przeniesiona zostanie. W Krakowie d. 3 Października 1796.

UWIADOMIENIE OSWIECONEY PUBLICZNOSCI.

Nizey podpisany mam honor uwiadomić oświeconą i łaskawą Publiczność, iako przez kilkoletnie mieszkanie w Wiedniu, gdzie się do lekarskiey nauki przykładałem, było zawsze moią chęcią

i naywiększem życzeniem ćwiczyć się w leczeniu tych chorob, ktorym osoby w teraźnieyszych czasach częstokroć zwykły podlegać. Miedzy chorobami tego rodzaiu są długo trwaiące choroby nerwow, a między temi, wielka choroba, czyli (Epilepsia,) ktora naygłownieysza iest choroba nerwow, potym spazmy, na ktore dzisiay osobliwie biała płeć tyle cierpi. Jakoż niepotrzeba się poniekąd temu dziwić, bo im więcey my się od stanu natury oddalamy, im bardziey się delikatnieyszemi przez zbytek czyniemy, im więcey się tuczemy potrawami owemi, ktore są sztucznie korzeniami i miesem zaprawione, nadto tęgich i rożnemi wymyślnemi gorącemi korzeniami przyprawionych napoiow, herbaty i kawy używamy, przytym do fatyguiących umysł nauk przykładamy się, ktore myśl nateżaiac, i gwałtowne wzburzenia w całey machinie ludzkiey sprawuiąc na nerwy potężnie działaia; tym wyższy stopień pomnażamy w sobie owey siły, ktora nieśmiertelny Haller dotkliwością, lub iatizliwością zowie; (irritabilitas aucta) a ktora iest iak mi się widzi; nasieniem niby i początkiem prawie tych wszystkich chorob nerwowych. Przemilczam tutay czytanie pobudzaiących modnych romansow, ktore myśl zbytecznie rozgrzewaia, zawczesne ofiary bogini miłości, przy tym sekretne samogwałty (Onanismus,) ktorych na nieszczęście nadto młodo osoby oboiey płci zwykły się często dopuszczać.

Ale że nauka o składzie nerwow iest dotąd w fizyologii niepewna, ciemna, i na szczerych przypuszczeniach zasadzona, a prawdziwa i nayblizsza takich chorob nerwowych przyczyna niebywa częstokroć od naybiegleyszych lekarzow oznaczona, dla tego przymuszeni byli naysławnieysi nawet mężowie, nie troszcząc się o wyszukiwanie prawdziwey przyczyny tego gatunku chorob uciekać się do takich śrzodkow, ktore w tych chorobach znalezli przez dostateczne i wielokrotne doświadczenie, iako naylepszego w medycynie przewodnika, i osadzili u siebie za naypewnieysze i iedyne.

Wielki Stoll nauczyciel niegdy praktyczney medycyny w Wiedniu dobrze o tym wiedział i napisał w uwagach nad chorobami chronicznemi, że iak długo nauka składu nerwowego będzie ciemna, i na czystych przypuszczeniach w Fizyologii zabudowana, ktorą ona patologii podaie, dotąd będzie sposob leczenia chorob nerwowych niepewny, obszerny i często prawie empiryczny, a naysprawnieyszy lekarz, bez marzenia sobie nawet o przyczynie choroby, widzi się przymuszonym uciekać się do takiego lekarstwa, iakie tylko w liczbie antispazmotycznych śrzodkow umieszczone znayduie.

Z tym wszystkim niespracowani mężowie zadawszy sobie wiele pracy do zgłębienia natury tych chorob nerwowych byli dosyć szczęśliwi w wynalezieniu lecznych śrzodkow, ktore w takowych chorobach na dokładnem i pewnem doświadczeniu gruntuią się. Miedzy temi mężami zasługuie sobie na pierwsze mieysce sławny Baron Störk, ten pilny i niespracowany lekarz, ktory rozszerzywszy granice medycyny przez swoie wynalaski, odkrył także w wydziale roślinnym takowe śrzodki, ktore się zaraz pod iego ręką przez wielokrotne doświadczenie pokazały nader dzielnemi w chorobach nerwowych, chodzi tylko o wybor ich istny, wiele także od przygotowania onychże zawisło. Pan doktor Quarin uczyniwszy się także sławnym przez mnogą i szczęśliwa praktykę posiada też wiele zręczności w leczeniu nayupornieyszych chorob nerwowych. Pod ustawicznem przewodnictwem tych, i innych mężow sławnych w leczeniu nerwowych chorob miałem naylepsza okazyą do doskonalenia się w nauce leczącey nayprzykrzeysze te choroby, a gdy do tego nie byłem ubliżony w szczęściu obcowania i rozmawiania zaufanego z niemi osobiście o tych chorobach, przeto mogę się pochlubić pozyskaną w szczęśliwym onychże leczeniu sposobnością.

Niemogę tu zamilczeć o zagranicznych, a osobliwie o Angielskich lekarzach iacy są: Monro, Culen, Fothergill, Rowley, Beddoes, Brown, Hunter, Radcliff, ktorzy na dokładnym doświadczeniu wsparci zostawili w dziełach swoich pewne srzodki, ktore ia wpomienionych chorobach za niezawodne, i wcale szczegolne znalazłem, zaco winienem im z wdzięcznością dzięki wyrazić. Ale niezaprzecznie powiodło się Portugalskim lekarzom w leczeniu takowych chorob. Jeden osobliwie z nich oznaymił w Włoszech i Niemczech pewny sposob, ktory od naysławnieyszych Niemieckich doktorow; iako to: Hufenlanda, Baldingera, Gilchrista, Bilguerego, Gmelina, Selłego, Janna Thielmana, za bardzo dobry i za specyficzny, iak mowiemy na nayuporczywsze choroby Nerwowe iest uznany. Już ia doświadczyłem sam prawie zawsze nayszczęśliwszych iego skutkow. Przeto na niezawodnem doświadczeniu zasadzony przedsięwziąłem, iako nowo przybyły i ieszcze w tym mieście niewiele znany doktor, ofiarować się cierpiącey ludzkości do czynienia ważnych iey usług. Cożby po wszystkim? Kiedy na nayszacownieyszym zbywa kleynocie, iakie iest zdrowie człowieka.

Końcem stania się pożytecznieyszym dla każdego skuteczney potrzebuiącego pomocy, ośmielam się przez drogę publiczną z moią w tym punkcie oświadczyć się gotowością, iako przeciwko epilepsii, spazmodycznym chorobom, i innym nerwowym affekcyom posiadam śrzodki takie, iakie dostateczne doświadczenie pokazało bydź naypewnieyszemi.

Maiętni raczą mi dadź znać, a ubodzy mieć będą wolny do mnie wstęp od godziny 7 do 9 zrana, mieszkam pod liczbą 557 na Floryańskiey ulicy, w domu JP. Kowalskiego na drugim piętrze.

KAROL KROCZKIEWICZ Medycyny Doktor.